

Pomáháme na cestě do života

Salesiánský klub mládeže, z. s. Centrum Don Bosco

Inzertní příloha Katolického týdeníku 36/2018

4. - 10. září 2018

Mladí z dětských domovů potřebují průvodce

Dovolují si vás pozvat do světa, o kterém většina z nás moc nemá představu. Věnujeme se mladým lidem, kteří za sebou nemají hezké dětství. Proto byli umístěni do náhradní výchovy.

Leckdy si představujeme, že děti jsou v dětském domově proto, že přišli o rodiče. Omyl. Jsou tam většinou proto, že jejich rodiče něco nezvládali. Násilí, zneužívání či závislostí rodičů jsou tím, co musely některé děti prožít – či spíše přežít. Takových dětí jsou bohužel v naší zemi stovky. Tím, že se dostanou do dětského domova, se problém zcela nevyřeší. Jejich trnitá cesta životem pokračuje, i když se vychovatelé snaží sebevíc. I v domově jim prostě chybí „blízcí“. V naší zemi stále sílí snaha, aby co nejvíce takto „bolavých“ dětí bylo umístěno do pěstounské péče. To je dobře. Když jsou pěstouni alespoň trochu láskyplní a připravení na obtíže, které mohou nastat, je to lepší, než dětský domov.

Když dítě porazí a zraní auto, je zranění většinou dobře vidět. Když někdo ublíží dítěti na duši, vidět to není, avšak tahle zranění mají dalekosáhlejší dopady. Tyto děti v životě začínají hodně v mínusu a už v době dětství jim hendikep často narůstá. A tak to

Mladým lidem v Centru Don Bosco poskytují lidské zázemí a pomáhají jim i s praktickým životem. Snímek archiv CDB

nemají vůbec lehké ani v dospělém životě.

Vidíme, jak se jim daří

Proto jsme před pár lety začali systematicky podporovat mladé lidi, kteří odchází z dětských domovů a pěstounských rodin. Snažíme se jim alespoň trochu nahradit oporu rodiny, kterou má většina z nás za zády. Poskytujeme jim trvalé lidské zázemí, ale pomáháme jim také po všech

stránkách ve všech praktických oblastech jejich života. Od hledání a udržení potřebného zaměstnání přes nalezení bydlení, provoz domácnosti, hospodaření s penězi a jednání na úřadech až po partnerské a výchovné poradenství. A také ve směřování k poctivému životu.

V České republice neexistuje garantovaná síť služeb, které by pomohly těmto mladým lidem překlenout období přechodu. Oni sami si nevěří. Mnohonásobně víc jsou ohroženi

bezdomovectvím, chudobou, zadlužením, delikvencí, nezaměstnaností, nízkou vzdělaností a rodičovstvím v nízkém věku. Když z dětského domova s pár stovkami v kapse odchází, mívají v sobě obvykle velký zmatek – zažívají pocity osamělosti, a i když se to na první pohled nezdá, většinou se hodně stydí. Neuvědomují si vlastní hodnotu, bojí se na cokoli zeptat, skrývají se za své masky.

Pokračování na str. 11

Přednost má mládež chudá a ohrožená

Všichni vědí, že posláním salesiánů je starost a péče o mládež. Už se ale moc neví, že nejde o jakoukoliv mládež. Přednost má mládež chudá, ohrožená, znevýhodněná, která nejvíce postrádá lásku a radostnou zvěst evangelia. Podle našich stanov pracujeme na místech, kde je chudoba největší. Mladí lidé, kterým se v Pardubicích věnuje Centrum Don Bosco, sem určitě patří. Chybí jim zázemí vlastního domova, bez kterého je těžké v dospělosti žít svůj vlastní život.

Jedna z charakteristik salesiánské výchovy je celostní pohled na člověka a rozvoj všech oblastí jeho života. Od získávání dobrých tělesných návyků a dovedností přes rozvoj duševních schopností vzděláváním, s důrazem na umění vytvářet pěkné mezilidské vztahy včetně vztahu ke společnosti, až po nalezení vlastního smyslu života a protažení vlastní identity k Bohu – dárci života.

Salesiánské výchovné působení je vždy týmové s charakteristickou ro-

dinností. Do týmu jsou zapojeni muži i ženy, řeholníci i lidé žijící v manželství, lidé mladí i zralého věku. Je nutná přítomnost pedagogů, psychologů, sociálních pracovníků i duchovních. Hlavně je nutná přítomnost lidí, kteří mají mladé lidi nezištně a opravdu rádi. To vše vytváří obohacující a pestrou nabídku hodnot a osobnostních vzorů.

Centrum Don Bosco v Pardubicích uskutečňuje křesťanský výchovný a pastorační přístup k mladému člo-

věku, kterému říkáme (a který také je) preventivní systém.

Toto centrum potřebuje salesiány, aby v něm udrželi ducha Dona Boska. A salesiáni potřebují Centrum Don Bosco, aby si udrželi salesiánského ducha, lásku k „chudé“ mládeži.

P. PETR VACULÍK,
provinciál Salesiánů
Dona Boska

Seznamte se: na každém z nich nám záleží

Příběhy dětí, se kterými se setkáváme, mají v sobě mnoho bolesti. V každém z nich je ale i naděje, že se díky doprovázení a vlastnímu přičinění obrátí k lepšímu. Seznamte se s některými z nich.

Lenka

Lenku jsme poznali, když jí bylo necelých 15 let. Její otec byl ve výkonu trestu a v ochranné sexuologické léčbě za to, že ji před umístěním do dětského domova 3 roky zneužíval. Matka se jí nikdy nezastala. Pila a měla strach, že by ji partner opustil. Lenka se k ní přesto po dosažení plnoletosti odstěhovala. Dokonce ani nedodělala střední školu, do které z dětského domova dojížděla. Chtěla zapomenout, co jí rodiče udělali. Doufala, že uznají svoji chybu, chtěla jen slyšet, že jim je to aspoň trochu líto.

Bohužel za vyléčení ze své naivity musela zaplatit další tvrdou daň: zneužívání pokračovalo, protože otce záhy „za dobré chování“ propustili. Třikrát měla sbalené kufry. Ale nevěděla, kam by šla. Styděla se přijít i za námi. Bylo pro ni těžké přiznat si, že měla dát na naše varování.

Jednoho dne se jí podařilo odejít. S naší podporou si našla práci i byt. Dnes je jí 26. Vdala se a nyní je na rodičovské dovolené, vychovává dvě děti a dodělává si školu. Ve svých letech má neuvěřitelnou vnitřní moudrost.

Až teď, s odstupem, sděluje, že to, co ji drželo nad vodou, byly vzpomínky na lidi v „Don Bosku“ a na to, co se tu o sobě dozvěděla a co se naučila.

Láda a Martina

Láda a Martina mají za sebou těžké dětství a dospívání. O milujících rodičích si mohli nechat zdát. Museli se naučit spoustu věcí sami, vydobýt si své místo v životě. Dnes překonávají životní překážky společně. Ze vzájemné lásky přišlo na svět dítětko.

V době, kdy čekali na příchod malé Martinky, byli Láda s Martinou z nejhoršího venku, oba měli konečně zaměstnání, místo přežívání ve sklepech našli azyl v domě na půl cesty. Mu-

Mladé lidi se snaží u salesiánů doprovázet v naději, že se přičiní a obrátí svůj život k lepšímu. Snímky archiv CDB

seli však pečlivě promýšlet každý výdaj.

Účastnili jsem se rozhovoru, kdy Láda s Martinou řešili, jak to bude, až přijde Martinka na svět. Láda si zjistil, že by finančně vyšlo lépe, kdyby se nenechal zapsat do rodného listu jako otec. Martina by jako svobodná matka samoživitelka měla pro ně peníze navíc. Martina ale váhala, zapírání jí tížilo. Nahlédli jsme na pro a proti takového rozhodnutí a ten den se rozloučili.

Jaké bylo mé překvapení, když jsem za pár dní kvůli čemusi volala Ládovi, a on najednou zmínil, že se jako otec do rodného listu uvést nechá. Řekl, že je neteší lhát kvůli penězům.

Měla jsem obrovskou radost – shodli se na tom společně, vzali odpovědnost do svých rukou, i když si byli vědomi toho, že to nebude snadné. Dnes je to „jejich“ Martinka.

Julie

Julie je dvacetiletá slečna, která strávila začátek života v kojeneckém ústavu a pak i v dětském domově. Ve 3 letech si ji vzal do pěstounské péče starší manželský pár. Nejdřív jim to spolu šlo moc dobře. Julie rostla do krásy, byla vnímavá, inteligentní, s výtvarným i pohybovým nadáním. Čas od času si povzdychla, že jí chybí sourozenec. Pěstouni tedy zažádali o další péči. Místo jednoho nového bratra či sestry se v rodině však rázem objevily hned tři malé děti. Julie byla právě v pubertě a začaly se dít věci. Z šikovné začky se stal rušič, z hodného děvčete se v očích pěstounů stala neposlušná dcera. „Noví sourozenci“ potřebovali veškerý čas pěstounů a na Julii byly kladeny nároky jako na starší sestru, která „by měla mít rozum, starat se, pomáhat“. To bylo nad její možnosti. Odrazilo se to v záchvatech vzteku, záškoláctví, drobných krádežích, kterými si Julie obstarávala malé radosti.

V té době se rodina obrátila na naše Centrum Don Bosco. Julie musela do diagnostického ústavu a následně byla převezena do dětského domova se školou. Další štací byl výchovný ústav, odkud pak v 18 letech odešla do samostatného života. Po celou dobu byli pěstouni s Julii v kontaktu, ale stále čekali spíše její „opravu“ – bez přijetí a pochopení širších souvislostí. Chybu viděli jen v ní.

My jsme se jí snažili podpořit v nalezení vlastní identity a hodnoty, posílit to, v čem byla dobrá. Přesto se Julie nakonec rozhodla jít si vlastní cestou. Již dva roky po odchodu z výchovně-

ho ústavu se na ní zmítá. Nemá stabilní zázemí ani práci. Jsme rádi, že s námi a rodinou udržuje alespoň nějaký kontakt. Čekáme, kdy si vzpomene na naše pozvání: „Pojď, pomůžeme ti.“

Slávek

Slávkovi se změnil život, když mu umřel táta. Noví matčini partneři o něj nestáli, někteří jej týrali. Slávek skončil v „děčáku“. Matka nevládala vlastní život, natož jeho výchovu.

Po vyučení odešel opět k matce. Neměl jinou možnost. Ve společné domácnosti to s ní a s jejími partnery opět nešlo a ze Slávka se velmi rychle stal bezdomovec. Přemýšlel, kam by se mohl obrátit. Vzpomněl si na dětský domov, kde byl v době dospívání. Rozhodl se jej navštívit, a to i přes vzdálenost několika desítek kilometrů.

Na vlak neměl, šel pěšky. Po pár dnech dorazil na místo. Radovat se nestihl: na místě zjistil, že domov byl zrušen. Byl večer, Slávek přešel plot a na zahradě strávil řadu hodin. Brečel. Trvalo mu dlouho, než našel odvahu přiznat si, že skutečně žádný

domov nemá, že nemá kam jít. Pak si vzpomněl na učitele, který v tom městě bydlel. Díky jeho pomoci se dostal k nám.

Slávek nás vlastně znal už z dřívější, ze Dnů pro dětské domovy. Když dorazil tentokrát, řekl nám, že mu u nás bylo kdysi dobře a pomohli jsme některým jeho kamarádům. A nakonec? „Vy se přece jmenujete Don Bosco!“ Na otázku, zda ví, kdo to byl, bez váhání odpověděl: „Záleželo mu na chudých lidech. Nebylo mu jedno, když viděl jejich trápení.“

Co k tomu dodat?! Slávka čeká ještě dlouhá cesta, bude záležet i na něm. My jeho slova vnímáme jako závazek a jsme připraveni jej doprovázet.

MONIKA PETERKOVÁ
a ANEŽKA MORAVCOVÁ

Ukazujeme cestu k důstojnému životu

Možná se po přečtení příběhů na předchozí straně ptáte, jak je mladým lidem s takovým osudem možné pomoci. I my o tom neustále přemýšlíme. Na základě našich třináctiletých zkušeností již však víme, co funguje spolehlivě.

Vycházíme z toho, že tito mladí lidé nejvíce potřebují opravdový lidský vztah. Dlouhodobý vztah důvěry k člověku, který je nepodrazí, nezneuzije, u kterého naleznou pochopení a přijetí, na kterého se mohou vždycky spolehnout. Jistě si dovedete představit, že vybudovat takový vztah není vůbec nic jednoduchého, vyžaduje to notnou dávku trpělivosti, tolerance i odolnosti vůči zklamání a odmítání, které nezdídku zažíváme.

Inspirací pro naši práci je preventivní výchovný systém Dona Boska. Rozum, laskavost a náboženství jsou prvky, které se naší prací významně prolínají. Jde nám o to, aby naši mladí dosáhli maximální možné vzdělání, a zároveň abychom od nich nečekali nemožné. Vedeme je ke kritickému myšlení a ke schopnosti činit smysluplná životní rozhodnutí. Snažíme se k nim chovat tak, aby naši mladí cítili, že je máme rádi a že nám na nich záleží. Ukazujeme jim cestu k důstojnému životu – ve svobodě, solidaritě a spravedlnosti. Vytváříme prostředí, kde je možné „setkat se s Bohem“. K víře však nikdy nikoho nenutíme.

Studnicí poznání, ze které čerpáme, jsou i tzv. na člověka zaměřené přístupy v psychoterapii. Nejedná se vlastně o nic složitého. Výhodiskem

Na cestu životem je Centrum Don Bosco vyprovodí. Dál ale musejí kráčet sami.

Snímky archiv CDB

je přesvědčení o tom, že v každém člověku je velká vnitřní růstová síla, díky které je možné leccos z minulosti překonat a směřovat k naplnění vlastního života.

Přijímat a podporovat

Naše klienty přijímáme takové, jací jsou. Nesoudíme je za to, co se jim třeba v životě nepovedlo. Snažíme se jim trpělivě naslouchat a sdílet s nimi jejich starosti, obavy, trápení, ale i radosti a úspěchy. To, o co vždy usilujeme, je pravdivost. Nikomu „nemazeme med kolem pusy“: když se nám něco nelíbí, tak to prostě řekneme. Nikdy však nikomu nezavíráme dveře definitivně, kdokoliv z našich klientů se může na nás znova obrátit.

Konkrétní pomoc se odehrává v rámci našich zatláčených programů.

V nich se snažíme naše mladé přátele postupně připravovat na samostatný život. Jsme pro ně lidmi, kteří je provází zásadními životními změnami v době odchodu z dětského domova či z pěstounské péče. Vzhledem k šíři této problematiky v naší práci kombinujeme prvky různých oborů. Jednou je to sociální práce – pomoc se zajištěním bydlení, zaměstnání, hospodařením, sociálními dávkami, v jednání na úřadech apod. Podruhé pedagogická práce, například podpora ve vzdělávání či předávání znalostí potřebných ke zvládnutí samostatného života. Ale je to i práce terapeutická, vedoucí ke zvládnutí nejrůznějších osobních zranění a krizí, rozvíjení silných stránek a komunikačních dovedností, a péče duchovní – jako možnost setkat se s křesťanskými hodnotami, nabídka účasti na bohoslužbě a podobně.

Jsme po ruce i pro chvíle radosti

V případě potřeby můžeme našim klientům nabídnout i potravinovou pomoc, zprostředkovat jim materiální pomoc ze sociálního šatníku, jedné mladé rodině poskytujeme bydlení v našem sociálním bytě. Některým mladým lidem půjčujeme kola, aby ušetřili za dojíždění do zaměstnání. Pokud to situace vyžaduje, můžeme pomoci i formou drobné finanční podpory ze sociálního fondu.

A co je důležité: naši přátelé se nám mohou po celý rok dovolat zdarma – když je jim těžko, potřebují s něčím poradit nebo se nemají s kým podělit o svou radost.

ALEŠ KALINA,
ředitel, předseda klubu

Mladí z dětských domovů potřebují průvodce

Dokončení ze str. 9

Proto je tak důležité, aby měli někoho, komu se mohou svěřit a kdo je ochotný pomoci dát jejich životu smysl. Kdo o ně má zájem, zná je a přijímá, má je rád a kdo s nimi vydrží všechny jejich propady. Nepotřebují jen podporu tehdy, když nastanou problémy, ale i aby je někdo viděl, když se jim něco povede.

Když se na klienty díváme s odstupem několika let, zasneme, jak vedli mnohdy velmi poctivý zápas a co všechno museli překonat. V našich očích jsou vítězi už tím, že zvládají chodit do práce nebo se snaží dobře vychovávat vlastní děti. Těší nás, že řada z nich vede slušný život, i když se to nepodaří zcela všem. Sami mluví o tom, že kdyby u nás nezažili „tak trochu jiný přístup“, asi by na to ne-

měli odvahu, sílu a chyběl by jim směr. Zdaleka ne všichni věří v Boha, ale ve svém prostředí jsou mnohdy dobrým příkladem pro druhé.

Jsem ráda, že vám v této příloze můžeme představit kousek naší každodenní náročné práce. Kdyby nebylo nezištné podpory dárců, dobrovolníků a lidí, kteří se za nás modlí a kteří nás podrželi v dobách zlých, dávno bychom nebyli. Bez vaší pomoci

si svou činnost vůbec nedovedeme představit. Vaše podpora nám pomůže udržet stabilní zázemí pro mladé lidi, kteří by mnohdy skončili bez perspektivy. Věříme pevně, že Bůh je má stejně jako my moc rád. A taky že sv. Janu Boskovi, po kterém se jmenujeme, na nich opravdu hodně záleží.

MONIKA PETERKOVÁ, terapeut,
odborný garant programů
Centra Don Bosco

Kdybys o mně neslyšel, vzpomněl by sis na mě?

S ČÍM DOKÁŽEME NAŠIM KLIENTŮM POMOCI? UDĚLEJTE SI PŘEDSTAVU.

Samota versus vztahy

P. Jiří Křemeček
SDB

sociální pracovník
„A Jirko, kdybys o mně měsíc nic neslyšel, vzpomněl by sis na mě?“ ptá se mě kluk, který se narodil v „kojeňá-

ku“ a vystřídal během dětství čtrnáct zařízení. Teď žije v domě na půl cesty a snaží se fungovat sám. Moc mu to zatím nejde – aspoň že bydlí. Je rád, že nás má, že nám může zavolat třeba na zelenou linku, když mu je smutno.

Partnerské vztahy

Gabriela Macková
odborná
pracovnice

Bětka s Vaškem přišli na setkání. Tehdy jsme měli v plánu řešit jejich dluhy. V dané situaci to ale prostě nešlo. Byli jako partneři neuvěřitelně rozhádaní.

V zoufalé snaze zvládnout svou složitou situaci úplně zapomněli na to, aby si vyčlenili nějaký čas jen tak sami na sebe. Odešli s několika nápady, čím ho naplnit, aby to nebylo jen o řešení starostí. Potřebovali se naučit těšit se z maličkostí ve společně prožívaných chvílích volna.

Volný čas

P. Václav Čunek
SDB

sociální pracovník
Marek má práci na malém městě, kde žije na ubytovně sám. V práci je vytrvalý, ale začal žít velmi monotónně:

práce, počítačové hry, televize... Podarilo se nám Marka seznámit s klukem z místního fotbalového klubu. Slovo dalo slovo a Marek teď klub docela dobře reprezentuje. A díky novým přátelstvím má možnost občas k někomu zajít na návštěvu.

Dluhy

sociální pracovník
Martin měl dluhy, kam se podíváš. Nasekal je do dvou let po odchodu z „děčáku“. Sami jsme nevěřili, že se z nich někdy vyhrabe, plno upomínek ztratil. Přesto se nám klo-

Jedna z nejdůležitějších věcí: mít na koho se obrátit, komu důvěřovat a koho požádat o pomoc.
Snímek archiv CDB

potně podařilo, aby si podal žádost o oddlužení. A asi na poslední chvíli. Právě v den, kdy měl být zadržen pro různé dopravní přestupky a neplacení pokut a hrozilo mu vězení, mu povolili insolvenční. Moudrý pan soudce mu dal novou šanci: „Bude užitečnější, když budete dluhy splácet, než abyste seděl ve vězení!“ A Martin se doopravdy snažil!

Těhotenství a výchova dětí

Ivana Němcová
sociální
pracovnice

Přijela jsem na návštěvu za Dianou. Svěřila se mi s tím, že je opět těhotná. Byla vylekaná – jak to zvládne

tak mladá se třemi dětmi? Zvládnou to doma finančně? Nejdřív jí bylo třeba hodně naslouchat. A teprve pak hledat možnosti, jak bychom jí i my mohli pomoci. Pak už se našly způsoby propojení s podporou v její původní rodině. A tak je nejmladší Rozárce dnes už přes rok a z Diany je s naší pomocí docela dobrá máma.

Komunikace

Monika Peterková
terapeutka

Když jsem Láďu před devíti lety jako čtrnáctiletého poznala, neuvěřitelně se styděl. Nebyl schopný dát dohromady jedinou větu, nebyl schopný říci svůj názor. Celý život prožil ve velkém dětském domově. O to, co si myslí, vlastně nikdo neměl zájem. Láďu jsme dlouhé roky doprovázeli osobně, jezdil k nám také na kurzy. Když přijede dnes, vidím zajímavého komunikujícího mladého muže, který se ve světě neztratí. Jsem na něj pyšná.

Bydlení

Aleš Kalina
ředitel,
předseda klubu

Petra k nám přišla nešťastná s výpovědí z bytu v ruce a s žádostí o pomoc. Má partnera a dvouletého syn-

ka. Jsou v insolvenční a běžný byt by nikdy neutáhli. Dnes už přes rok žijí v našem sociálním bytě, který máme v nájmu od města. Na Petru je spolehnutí. Řádně platí, šetří a zvládá splácet své dluhy, které si neuváženě nadělala po odchodu z dětského domova.

Zaměstnání

Anežka Moravcová
vedoucí programů
přímé práce

Cyriloví se dlouho nedařilo sehnat pořádnou práci. Chyběly mu pracovní návyky. Nikde nevydržel déle než tři měsíce. Oslovili jsme společně malou firmu. V ní jsme se nějaký čas spolu setkávali všichni. Zaměstnavatel si vždy s Cyrilem za mé přítomnosti vyřikával, co se daří, a co naopak nedaří. Cyriloví to postupně pomohlo získat pracovní morálku. Dnes je z něj poctivý živitel rodiny s nepřetržitou pětiletou pracovní zkušeností.

Umění čelit manipulaci

Jitka Uchytílová
sociální
pracovnice

Přestože jsme ji varovali, odešla Žofka z „výchovňáku“ rovnou k matce, která o ni celá léta nejevila zájem. Dokud Žofka měla nějaké peníze, matka o ni stála. Když je za dva týdny spolu utratily, máma ji vyhodila z baráku. A Žofka nám to v slzách volala. Pomohla jsem jí najít bydlení v domě na půl cesty, práci, a tudíž vlastní příjem. Jakmile matka ucítila peníze, začala Žofku znovu lákat, aby se vrátila k ní. Hodně času jsme tehdy strávily nad tím, jak se naučit říkat „ne“ – jak se nenechat zneužívat. I když jde o vlastní mámu.

Pomoc potravinové banky

Andrea Šimůnková
provozní
manažerka

„Už několik týdnů jsem pořádně nejedl,“ zmiňuje Karel, který se u nás zastavil. „Exekuce mi seberou většinu platu, na jídlo nezbyvá,“ dodává. Nabízíme Karlovi potravinovou pomoc z potravinové banky, přidáváme i nádobí a nějaké oblečení. Karel s námi začíná spolupracovat i na řešení svých dluhů.

Nikdy to se mnou nevzdali. Mám se kam vrátet

Když se snažíte spojit s někým, kdo prošel dětským

domovem, moc se to nedaří. Tito lidé si větší nechtějí svou minulost připomínat. KAMIL pozvání k rozhovoru přijal, ačkoli o všem do detailů vyprávět nechtěl...

Jak vzpomínáš na dětství?

Do čtvrté třídy to bylo docela v pohodě. Pak to ale začalo být složitější. Často jsme se stěhovali. Zažíval jsem kupu neshod doma, bylo nás víc sourozenců, mamka měla opravdu hodně starostí. Tehdy jsem se tam jako doma opravdu necítil. A tak jsem si našel „náhradní rodinu“. Partu. S odstupem vidím, že v ní byli sígři, řada z nich se dala později na kriminální dráhu. Vstupenkou do party například bylo, že jsem musel něco ukrást. To mi bylo 11 let. Pamatuju si, že jsem ukradl troje lentilky a chytil mě. Když se mnou později jiný průšvih řešila sociální pracovnice, to už mi bylo 14, cítil jsem, že vlastně nevím, kam patřím: doma jsem byl „na nervy“ a party jsem se bál. A tak jsem tu paní sociální požádal, zda bych na čas nemohl „někam jinam“.

Kam jinam?

To jsem nevěděl. Chtěl jsem pryč. Nej dřív jsem putoval do „diagnostáku“.

Až časem Kamil uvěřil v otevřenou náruč.

„V Centru Don Bosco jsem měl dojem, že jsem se ocitnul v americkém filmu,“ vzpomíná Kamil, později dobrovolník organizace. Snímky archiv CDB

Dostal jsem se tam do klidu a myslel jsem, že se za chvíli vrátím domů. Jenže aniž mi někdo cokoliv vysvětlil, putoval jsem místo toho do dětského domova se školou. To bylo hodně těžké! Ocítl jsem se v jiném světě. Nejhorší bylo, že to tenkrát nikdo nedal vědět rodičům, řešilo se to pak dokonce u soudu.

Jaké byly tvé začátky v „děčáku“?

Snadné to nebylo. Byl jsem v pubertě a byl jsem někde, kde jsem být nechtěl. Dělal jsem binec. To se klukům na pokoji líbilo! Ale postupně jsem poznával, že někteří vychovatelé jsou bezvadní. Dalo se s nimi mluvit i o chlapských věcech. Naučil jsem se se všemi nějak vycházet, žít mezi různými typy lidí. Nevěděl jsem, co jsem, kdo jsem... Nikdo se mnou nemluvil o tom, jak to bude dál. Připadal jsem si strašně sám, a tak jsem fakt dělal bugar. Takže jsem po základce musel do jiného pastáku. Když už někdo v „ústavce“ byl, snadno se z ní nedostal.

Co ti pomohlo?

Že jsem měl vás, Centrum Don Bosco. Ale i to, že na novém místě jsem měl víc důvěry. Například jsem tam mohl chodit mezi kluky na běžné učiliště.

Vzpomínáš si na svoje začátky u nás v Centru Don Bosco?

Jasně! Měl jsem dojem, že jsem se ocitnul v americkém filmu. Ale dlouho jsem vašemu chování nevěřil. Já do té doby zažíval úplně jiné vztahy. Na názor se mě nikdo neptal. A vy všichni jste byli tak hodní, měli jste o mě zájem, brali jste mě vážně. Mohl jsem přijít s čímkoliv, a vy jste mě vyslechli a neshodili. To jsem neznal. Já si do té doby opravdu myslel, že jsou se mnou jen problémy a že jiný prostě nebudu. Pomohli jste mi podívat se na sebe jinak. Opakovaně jste mi dávali pocítit, že mám svou cenu.

To jsem fakt znal jen z filmů, a tak jsem nevěřil tomu, že je to doopravdy, že to myslíte upřímně. Až časem jsem vám uvěřil, že u vás tu otevřenou náruč budu mít pořád.

Jaký byl tvůj odchod do samostatného života?

V domově mi zaplatili nájem do domu na půl cesty, ale nakonec jsem tam nešel. Naši mě přesvědčili, abych šel k nim. I když jste nás varovali, půjčkám jsem prostě neodolal. Pár jsem si jich nabral: na mobil, na počítač. Toužil jsem mít něco svého

„teď hned“. A chtěl jsem taky udělat radost mámě. Pak jsem střídal práce i bydliště...

Někde uvnitř jsem cítil hrdost, že to zvládnu sám. Zároveň pro mě ale bylo důležité, že jsem se mohl vrátet k vám, i když jsem se často hodně styděl. Když jsem měl průšvih a nechtělo se mi o tom mluvit, vždy jste mě rozpovídali. Chtěl jsem si to udělat po svém, vydával jsem se po slepých cestách, znova a znova jsem naletěl a zažíval to vědomí, že jdu špatně. Ale vy jste tam nakonec vždycky byli. Nikdy jste to se mnou nevzdali.

Co bys vzkázal klukovi nebo holce, kteří odcházejí z dětského domova?

Nejhorší jsou dluhy! Mně trvalo několik let, než jsem se naučil, že je lepší si peníze nejdřív našetřit. Mám za sebou období, kdy jsem hodně peněz utratil za pivo, jeden čas jsem zkoušel i automaty. O pár míst jsem přišel i proto, že jsem nebyl schopný udržet režim: když je člověk celou noc na počítači, těžko se pak vstává do práce. Dnes ale snad mohu říct, že nežiju tak, abych se musel stydět.

Jaký je tvůj vztah k víře?

Hledám si k ní cestu. Je to dar, který mi zatím nebyl dán. Do kostela ale rád zajdu jen tak. Jsem si skoro jistý, že na mě mnou někdo drží ochrannou ruku. Vzpomínám na jednu událost před šesti lety. Tehdy jsem začínal v nové práci, kam jsem jezdil na kole, které jste mi půjčili, po úzké silnici. Bylo brzo ráno a já i na kole skoro spal. Naráz jsem si uvědomil, že padám pod předjíždějící kamion. Doslova jsem cítil, jak mě někdo čapl a strhl na správnou stranu. Zbytek cesty jsem kolo vedl... I moje máma si díky manželovi hledá cestu k Bohu, chodí s ním do kostela. Musím říct, že na atmosféře doma je to znát.

MONIKA PETERKOVÁ

KAMIL (25) byl kvůli složitým rodinným poměrům ve 14 letech umístěn do diagnostického ústavu, odkud putoval do dětského domova a nakonec do výchovného ústavu. Zde se vyučil truhlářem. Ve 14 letech začal jezdit na programy Centra Don Bosco – nejprve jako účastník, později jako dobrovolník. Po odchodu z výchovného ústavu se rozhodl žít „na vlastní pěst“. Vystřídal různá zaměstnání, má za sebou propady do závrtných dluhů, které přesto vlastním úsilím splatil. Nyní má stabilní práci a spojí. Jeho snem je postavit si vlastní dům a najít si „obyčejnou holku z vesnice“, která by se, stejně jako on, nebála práce.

Centrum Don Bosco hraje zásadní roli...

Psychologa
RADKA PTÁČKA
z Psychiatrické kliniky
1. lékařské fakulty UK
a University of New York
in Prague jsme
se zeptali, jak ovlivňuje
dospělý život to, zda jsme
vyrůstli v milující rodině,
nebo v ústavní péči.

Proč je pro dítě tak důležité, aby vyrůstalo v rodině?

Věda v posledních 100 letech přináší nezvratné důkazy, že kvalita blízkých mezilidských vztahů podmiňuje nejen naši životní spokojenost, ale též duševní i tělesné zdraví. Zdravé vztahy v rodině jsou pro nás důležité doslova a do písmene po celý život. Nejdůležitější jsou samozřejmě v dětství. Vzájemně uspokojivé, vřelé a předvídatelné vztahy jsou základní podmínkou vývoje mozku. Možnost zažívat běžné rodinné prostředí s jeho radostmi i starostmi je pak zase základní podmínkou pro to, abychom byli schopni úspěšně fungovat, až budeme dospělí.

Které období je v dětství nejdůležitější?

Všechna jsou důležitá, ale každé jinak. V každém věku má dítě specifické potřeby a může být i specifickým způsobem ohroženo. Nicméně čím je dítě mladší, tím má více potřeb, které nejsou vidět ani slyšet, a přesto je musíme naplňovat. V prvních měsících a letech života rodiče a širší sociální prostředí nastavují, jak se bude všestranně vyvíjet mozek. Dítě může mít skvělé dispozice, ale když je nebudeme rozvíjet, tak z nich nebude vůbec nic.

Co potřebuje dítě v rodině zažívat?

Především lásku, blízkost, vzájemnost. Pociť, že jsem bezpodmínečně milován, a když udělám nějakou hloupost,

RADEK PTÁČEK (*1975) je první docent lékařské psychologie v ČR, klinický psycholog a soudní znalec. Dlouhodobě se zabývá dětskou a lékařskou psychologií včetně etických souvislostí. Působí na Psychiatrické klinice 1. LF UK a University of New York in Prague. Za svoji práci získal několik významných ocenění. V letošním roce je prezidentem největšího světového kongresu ochrany dětí na světě.

je mi oduštěno. Pociť, že se vždy můžu vrátit domů, kde čeká táta a máma, kteří mě mají rádi, pochopí mne a prominou.

Kromě toho dítě potřebuje zažívat běžný, obyčejný život. Potřebuje vidět, jak fungují vztahy – jak se zlobíme, udobňujeme se a odpouštíme si. Jak se dělá nepořádek i jak se potom uklízí. Jak máma a táta řeší problémy mezi sebou, jak to zvládají, když přijdou o práci, nebo jak ji hledají. Jak probírají zážitky a situace každodenního života.

Děti z dětských domovů to nezažily. Proto mají ve všech těchto oblastech obtíže. Nevědí, jak se vede domácnost – přestože si o tom v domově povídaly, nebo to dokonce tréninkově zkoušely. Stejně tak nevědí, jak udržovat vztahy. Nezažily to jako běžnou a zcela samozřejmou lidskou zkušenost.

Co se tedy děje, když původní rodina není schopna poskytnout svému dítěti tolik potřebné zázemi?

Vždy je nutné správně identifikovat důvody, proč tomu tak je, a nejprve se pokusit podpořit rodinu v tom, aby situaci zvládla. Zde je velká úloha pro sociální služby, často poskytované městy a neziskovými organizacemi.

Zkušenosti ze zahraničí ukazují, že většinu těchto rodin lze pomoci tak, aby dítě nemuselo být odebráno. V České republice máme však služeb pro selhávající rodiny velmi málo, a proto se stává, že jsou děti odebírány i z rodiny, kde by se to dalo zvládnout.

Kurzy přípravy na život

Jde o rozvojové skupiny, ve kterých se sedmkrát ročně setkávají stejní vrstevníci za účelem porozumění sami sobě, rozvíjení vlastních silných stránek i komunikačních dovedností. Mimo to se zde naučí hodně praktických věcí a zažijí hodně zábavy. Zájemcům nabízíme i letní jednorázové akce, jako je „puťák“ či „cyklopuťák“, dále třeba silvestrovský či velikonoční

pobyt pro ty z našich klientů, kteří by museli svátky jinak trávit v dětském domově.

Na vlastních nohou

V tomto programu podporujeme především mladé rodiny našich klientů a ty jednotlivce, kteří již největší problémy překonali, ale stále ještě potřebují občasný kontakt, podporu, radu i povzbuzení.

Společně tak pracujeme na tom, aby „ústavní děti nerodily ústavní děti“. V tomto programu pracujeme i se skupinami. Osvědči-

lo se nám tzv. Setkání absolventů, kde se scházejí starší klienti, přivázejí nám představit své partnery či ukázat děti a sdílejí své životní zkušenosti. Dva roky se také schází ženská skupina, kde naše lektorky pracují se skupinou mladých žen, které vyrůstaly v dětském domově a chybí jim ženské a mateřské vzory.

... při osamostatňování dětí z dětských domovů

Z jakých důvodů bývají u nás děti odebírány?

Oficiální statistiky jsou poměrně strohé. Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, který sleduje důvody přijetí dětí do kojeneckého ústavu, uvádí, že se v letech 2005–2016 jednalo o zdravotní důvody (36 %), sociálně-zdravotní důvody (22 %) a sociální důvody (44 %). Co přesně se však za těmito pojmy skrývá, si můžeme jen domýšlet.

Jste hlavním autorem studie, která srovnávala život dětí vyrůstajících v dětských domovech, v pěstounské péči a v běžném rodinném prostředí. Co z ní vyšlo?

To, co už víme: děti nejlépe prospívají v úplně biologické rodině. Jestliže v ní nemohou být, tak v pěstounské péči, ve které oproti dětem v ústavní péči prospívají ve všech oblastech lépe. Děti, které zůstávají v dětských domovech, bývají sice obvykle ty nejvíce problematické, což může negativně ovlivňovat také výsledky. Avšak právě proto, že jsou tyto děti nejvíce znevýhodněné, by potřebovaly individuální láskyplnou péči.

Pěstounům se může mnohdy zdát, že nevidí plody své práce. Co byste jim vzkázal?

Výchova dětí je vždy během na dlouhou trať. To, co dětem dáváme, ať již v dobrém nebo špatném, obvykle není dlouho vidět. Výsledek se často projeví až v dospělém věku.

Jestliže máte v péči dítě, které prožilo hodně špatného a příliš nebo vůbec nereaguje na pozitivní a laskavý přístup, musíte si uvědomit, že dobro, které zaséváte do jeho duše, může klíčit hodně dlouho. Nicméně každé dobré slovo, pohlázení nebo chvíle trpělivosti a odpuštění lumpáren má na traumatizované děti pokaždé doslova léčebný účinek – a vždy, byť třeba s velkým zpožděním, udělá své.

Co může dítěti umístěnému do dětského domova pomoci překonat bolest z odloučení od „vlastních lidí“?

Ve většině případů je to velká ztráta a trauma. I proto, že dítě obvykle

Centrum vytváří prostor pro sdílení obav, zkušeností a starostí.

Snímky archiv CDB

neví, proč je z rodiny odebíráno, jak dlouho bude v dětském domově a kdy uvidí rodiče. Děti by se měly podílet na rozhodování o svém vlastním životě. Říkáme tomu participační potřeby, resp. práva: nejde o to, aby si bez výhrady o všem rozhodovaly, ale aby způsobem přiměřeným věku byly účastny toho, co se kolem nich děje. Což v první řadě znamená, aby byly odpovídajícím způsobem informovány o situaci, o tom, jak bude pokračovat, a samozřejmě aby též měly mít možnost vyjádřit na ni svůj názor, a to i když mu v daný okamžik nelze vyhovět.

Vaše další studie zkoumala vliv náhradní péče na pozdější život dospělých lidí.

Srovnávali jsme životy dospělých osob, které prožily dětství v úplné rodině, pěstounské péči a ústavech. Výsledky vyšly naprosto stejně jako v „dětské“ studii. Zjednodušeně: dospělí, kteří prožili dětství v ústavní péči, mají výrazně těžší život. Jsou obecně méně spokojeni, vyskytují se u nich častěji příznaky duševních poruch, mají problémy s udržováním vztahů a zaměstnání i větší sklon ke zneužívání návykových látek a páchaní trestné činnosti.

Je to smutné. Nemůže však za to ústavní péče jako taková, ale to, že chybí blízká vazba v dětství a možnost zažít přirozené prostředí rodiny a učit se, jak fungují vztahy. Schází ale i pocit, že dítě někam patří, že se má kam vrátit, že mu někdo v případě potřeby pomůže.

Co pro tyto děti můžeme udělat?

Jasně říci, že děti patří do rodiny, a když to nejde, tak do pěstounské péče. Ústav lze brát jen jako krátkodobé řešení v nouzových situacích, nebo mají-li děti vážné zdravotní potíže, které nelze v pěstounské péči zvládnout.

Každý jednotlivec pak může dělat, co je v jeho silách. Někdo se odváží k pěstounské péči. To je ale velké rozhodnutí, které vyžaduje nejen osobní nastavení a odhodlání, ale i odpovídající soulad dalších okolností. Jako dobrovolníci se pak můžeme účastnit mnoha projektů a služeb, které pomáhají různě znevýhodněným dětem.

A všichni můžeme zlepšovat naše mezilidské vztahy. Začít lze u členů rodiny, spolupracovníků, lidí, které potkáme na ulici. Budeme na sebe milí a budeme si pomáhat. Zní to možná naivně, ale představte si, kdyby si alespoň každý pátý člověk řekl, že dnes udělá vše pro dobré vztahy se svým okolím. Byl by to moc hezký den.

A co pro znevýhodněné děti můžeme udělat Centrum Don Bosco?

Neziskové organizace, jako je Centrum Don Bosco, hrají zcela zásadní roli při osamostatňování dětí z dětských domovů a jejich přechodu do dospělého, samostatného života. V běžných rodinách je tento proces pozvolný, přirozený a nenásilný. Naproti tomu odchod z dětských domovů bývá náhlým krokem do neznámého světa, který tyto „dospělé děti“ zvládají jen velmi těžko. Centrum Don Bosco a podobné organizace poskytují mladým dospělým zázemí, kde mohou sdílet své obavy, zkušenosti, starosti, a kde jim pomohou postupně se postavit na vlastní nohy. Velmi děkují všem, kteří se věnují této nelehké činnosti, a moc jim držím palce.

Sociální rehabilitace Doprovázení

Mladým lidem nabízíme dlouhodobé lidské doprovázení: seznámí se u nás s konkrétním kolegou, který je dlouhodobě bude osobně lidsky i prakticky podporovat v jejich zrání – dokud o to sami budou stát. Společně řešíme témata jako vztahy v dětském domově, zvládnání školy, vztahy s původní rodinou apod. Mají někoho, kdo si na ně vzpomene o narozeninách, komu mohou

sami zavolat nebo napsat na Facebook. Po odchodu ze zařízení nastupuje pomoc se záležitostmi, jako je základní právní poradenství, jednání s úřady, hospodaření s penězi, řešení zadlužení, bydlení, nalezení a udržení zaměstnání, rozpoznání rizik závislosti a jejich prevence, partnerství, výchova dítěte aj. Tohoto doprovázení mohou klienti využívat od 14 do 35 let.

Dny pro dětské domovy

Smyslem tohoto jednodenního programu, který pořádáme dvakrát ročně pro asi 60–80 dětí a mladých lidí z dětských domovů, je seznámit účastníky s našimi lidmi a možnostmi naší pomoci. Nabízíme zde poučení (seznámení se zajímavým hostem – například vojenským kaplanem, se zahraniční novinářkou apod.), nové zkušenosti (diskuse s mladými, kte-

ří již opustili dětský domov a jsou ochotni předávat zkušenosti), ale i zábavu.

CENTRUM DON
SKM BOSCO

Místo, kde řeknou: Jsem tvůj přítel

Několik osobností jsme požádali o odpověď na otázku: Co se vám vybaví pod souslovím Centrum Don Bosco?

Pavel Šotola

radní Pardubického kraje pro sociální péči a neziskový sektor

Zkušený tým lidí s profesionálním a zároveň velmi lidským přístupem, jenž významně pomáhá mladým lidem, kteří neměli štěstí na zázemí ve vlastní rodině. Díky citlivému přístupu a individuální pomoci mají tito mladí, kteří opouštějí dětské domovy, výchovné ústavy či pěstounskou péči, velkou naději uspět ve svém vlastním i partnerském životě.

Miluše Horská

senátorka za Pardubicko, Přeloučsko a Chlumecko

Každý z nás chce žít hezký život. Ne všichni ale mají stejnou startovací čáru. Spoustu překážek musí překonávat i ti, co neměli to štěstí vyrůstat v běžných rodinách. Jsem moc ráda, že právě mladým lidem, kteří prošli ústavní péčí, Centrum Don Bosco pomáhá. A co víc, dává jim naději a vrací zpět víru, že mohou nebo budou moci žít hezký život. Centrum za to má můj upřímný obdiv a velký dík.

P. Vojtěch Sivek SDB

vikář Salesiánské provincie Praha

Pohostinné místo, které je otevřené mladým lidem bez zkušenosti zázemí vlastní rodiny. Je to prostor, který má kvalitu domova a zároveň motivuje a podporuje růst mladých, kteří sem přicházejí. Lidé, kteří zde pracují, se inspiroují slovy Dona Boska, se kterými se obracel k mladým na ulici: „Jsem tvůj přítel.“

P. Jiří Křemeček SDB

sociální pracovník, terapeut

Místo, vztahy a profesionální a lidská pomoc pro ty, co osobně neznají to obvyčejné, ale nejkrásnější slovo: domov. Kus realizované touhy a stálý boj o to, aby jejich budoucnost byla lepší. Don Bosco je tu pro ty, kteří ho opravdu potřebují.

Pavel Hájek

dobrovolník Centra Don Bosco, dříve klient

Je to kus mého mládí. Hned při prvním setkání kdysi dávno s lidmi tady mi bylo jasné, že sem se budu rád vracet. Zažívám tu vstřícnost, lidský přístup a skutečné přátelství. Mám tu lidi, se kterými se můžeme na sebe spolehnout, říct si, když se nám třeba i něco nelíbí. Každý si pod tímto popisem představí rodinu, a pro mě je Centrum skutečně druhá rodina, která mi dává směr do života.

A pak je tu ještě jedna věc, kterou rodina nemá: prostor, abych to vše, co jsem dostal, mohl rozdávat dál. Svou životní zkušeností mohu pomoci dalším, kteří jsou na začátku.

Martina Hladíková

ředitelka Výchovného ústavu Velké Meziříčí

Laskaví a obětaví lidé s otevřeným srdcem, kteří nemají ostych se věnovat dětem, kterým většina společnosti příliš nerozumí a pokládá je za darebáky. Zde jsou lidé, kteří se o jejich problémy zajímají a prožívají je s nimi. Navazují vzájemný vztah již v době pobytu v ústavních zařízeních a dále ho pak udržují po startu do samostatného života, kdy jsou mladí mnohdy sami a bezradní.

Texty v příloze připravili Monika Peterková, Anežka Moravcová a Aleš Kalina, redakčně zpracovala Alena Scheinostová

Salesiánský klub mládeže, z. s. Centrum Don Bosco

Zborovské náměstí 2018,
530 02 Pardubice

☎ 739 284 308

✉ naceste@dozivota.cz

🌐 www.dozivota.cz

📘 facebook.com/dozivota

KONTO VEŘEJNÉ SBÍRKY:

CENTRUM DON
SKM BOSCO

2000866436/2010